

Introductie

Tien Gouden Regels voor het acteren in complexe vraagstukken

Dit is een startdocument voor de Netwerkgroep Tijd en Complexiteit, een initiatief van [Stichting Tijd](#). De netwerkgroep richt zich op taaie vraagstukken die zich ontploegen in de praktijk. Niet zelden worden deze beheerstechnisch aangepakt, waarbij de complexiteit ervan wordt onderdrukt in plaats van de ruimte krijgt. Terecht? Leden van de netwerkgroep organiseren dialogen rond concrete vraagstukken en stellen de volgende vraag: “Stel we benaderen dit complexe vraagstuk daadwerkelijk als een complex vraagstuk, wat gaan we dan anders doen?”

Figuur 1. Louis Le Roy bij Ekokathedraal Mildam (foto Peter Wouda).

De netwerkgroep bouwt voort op ideeën van Louis Le Roy over het laten ontstaan van ekokathedralen, zoals beschreven in enkele [basisprincipes](#). Hij heeft het over hoog-complexe structuren die zich ontwikkelen in tijd en ruimte. Het eindproduct staat niet vast en laat zich niet vangen binnen deadlines en kpi's (key performance indicators). Een ekokathedraal komt voort uit de aanwezige energie en creativiteit van mensen, in een eeuwigdurende wisselwerking met planten en dieren. Iedereen kan een bijdrage leveren. Ook aan wat we met de netwerkgroep opbouwen kan iedereen zijn steentje bijdragen.

Vraagstukken waarop de netwerkgroep zich richt kunnen betrekking hebben op klimaat, zorg, fysieke en mentale gezondheid, voeding, energie, natuur, beheer & onderhoud, water, bodem, kennis, chemie, ethiek, onderwijs, woningbouw, veiligheid, vertrouwen, kunst, cultuur en nog veel meer. De vraagstukken los van elkaar zijn veelal al complex. Daarbij weten we dat ze samenhangen. Alles hangt met alles samen. Kortom, het geheel is behoorlijk complex. Een belangrijke insteek is dat die complexiteit niet iets vervelends is, maar een preconditionie voor verandering. Complexe processen ontwikkelen zich en vragen de

tijd die ze nodig hebben (zie portret van Louis Le Roy op [NPO Start](#)). Het is dan ook van belang de complexiteit te duiden en manieren te vinden deze te hanteren in plaats van te onderdrukken. Daarbij gaan we op zoek naar praktische wijsheid.

Basisbegrippen bij complexe processen zijn: leren, evolueren en adapteren. Ze vertonen niet-lineair gedrag. Dat wil zeggen dat je de ene keer ondanks grote inspanningen vrijwel niets bereikt, terwijl je de andere keer met een geringe inspanning veel ziet veranderen. De laatste decennia zijn we complex gedrag steeds beter gaan begrijpen. Deels heb ik verkregen inzichten verwerkt in enkele boeken en een YouTube-kanaal (zie [playlist](#)). Aflevering 47 geeft een soort [samenvatting](#). Voor de netwerkgroep heb ik tien gouden regels voor het acteren in complexe vraagstukken geselecteerd. Ze kunnen fungeren als een startpunt voor dialogen. Ze zijn niet absoluut en hangen onderling samen.